

Łacińskojęzyczne przekłady wybranych wierszy Juliana Tuwima

Latinitas

(Polonice Łacina)

Studes, ediscis: terra, terrae,
Ac posthaec: amo, amas, amat
Et fero, tuli, latum, ferre...
Quae fatigatio! Ecce drama!

Uczysz się, wkuwasz: terra, terrae,
A potem: amo, amas, amat
I fero, tuli, latum, ferre...
Jaka to męka! Co za dramat!

Quam magna copia coniunctionum!
Supina, saeva gerundiva!
Angeris grege exceptionum,
Et geris aegre, o pro diva!

A ile utów! jakie sumy,
Supiny, groźne gerundivy!
I dręczą cię wyjątków tłumy,
I strasznie jesteś nieszczęśliwy!

Subito – omnia iam vero scis,
Lingua frueris iam Latina,
Et es elatus, cum cognoscis:
Quousque tandem, Catilina?

Aż nagle – nagle wszystko umiesz,
Już krąży w twojej krwi łacina
I dumny jesteś, że rozumiesz:
„Quousque tandem, Catilina?...”

Vana non erat lucubratio,
Cum vivunt, florent verba magis,
At cum Vergilio et Horatio
Denuo Romae tempus agis.

I już ci nie żal szkolnej pracy,
Gdy żyje, kwitnie każde słowo,
A ty z Wergilim i Horacym
Przeżywasz stary Rzym na nowo.

Hi monumentum exegere,
Etsi tempestas pervolabat!
„Mortua” estne lingua vere,
quae per millennia sic durabat?

I myślisz: wieczny pomnik wznieśli,
Choć nad nim czas burzami leciał!
Jakiż to „martwy język”, jeśli
Nie więdnąc przetrwał tysiąclecia!

Et cum de verbis terra... terram...
 Et amo... amas... recogitas,
 Iam amas terram, amas terram,
 Cui te coniunxit Latinitas.

I potem ci się terra... terram...
 I amo... amas... przypomina:
 I kochasz ziemię, amas terram,
 Z którą złączyła cię łacina.

Nigellus Bambo (Polonice *Bambo*)

Nigellus Bambo – puer Africus
 Est cute fuscus noster amicus.

Murzynek Bambo w Afryce mieszka,
 czarną ma skórę ten nasz koleżka.

Qui diligenter ediscit mane
 Et primum librum legit iam sane.

Uczy się pilnie przez całe ranki
 Ze swej murzyńskiej pierwszej czytanki.

Atque cum domum ex schola redit,
 Iocos et ludos plurimos edit.

A gdy do domu ze szkoły wraca,
 Psoci, figluje – to jego praca.

Et mater clamat: „Bambo, hilare!”
 Sed Bambo mavult buccas inflare.

Aż mama krzyczy: „Bambo, łobuzie!”
 A Bambo czarną nadyma buzię.

Cum dicit mater: „Bibe lac, frugi!”
 Hic in arborem sublime fugit.

Mama powiada: „Napij się mleka”
 A on na drzewo mamie ucieka.

Cum dicit mater de lavatione,
 Hic velox fugit timens saponem.

Mama powiada: „Chodź do kąpieli”,
 A on się boi że się wybieli.

Sed mater amat suum nigellum,
 Quem putat bonum esse puellum.

Lecz mama kocha swojego synka.
 Bo dobry chłopak z tego murzynka.

Utinam Bambo lascivus mire
 Hodie in scholam nobiscum iret.

Szkoda że Bambo czarny, wesoły
 nie chodzi razem z nami do szkoły.

De Domino Tralaiano
(Polonice *O Panu Tralalińskim*)

In oppido Cantalato,
Ubi vicus Ioculanus,
Vivit candidus cantator –
Titus Trallius Tralaianus.

Eius uxor – Tralaluxor,
Eius nata – Tralalata,
Eius natus – Tralalatus,
Eius canis – Tralalanis,
Estne felis? Ecce felis,
Qui vocatur Tralalelis.
Praeterea est psittacus
Ridiculus Tralalacus.

Quotidie mane igitur
Illa turba colligitur
Pro magistro recantatum
Carmen eius peramatum.

Cum attolit ipse princeps
Claviculam-Tralalulam,
Omnes tacent, ac deinceps
Chorus cantat cantiunculam:
„Trala trala
Tralalala
Tralalala
Trala trala!”

Ita Titum Tralaianum
Eius chorus iam praedicat,
Iam decantat, tralalicat.
Princeps virgulam capescit
Et in cantu iam candescit:
„Trala trala tralalescit”.

W Śpiewowicach, pięknym mieście,
Przy ulicy Wesolińskiej,
Mieszka sobie sławny śpiewak,
Pan Traliśław Tralaliński.

Jego żona – Tralalona,
Jego córka – Tralalurka,
Jego synek – Tralalinek,
Jego piesek – Tralalesek.
No, a kotek? Jest i kotek,
Kotek zwie się Tralalotek.
Oprócz tego jest papużka,
Bardzo śmieszna Tralalużka.

Co dzień rano po śniadaniu
Zbiera się to zacne grono
By powtórzyć na cześć mistrza
Jego piosnkę ulubioną.

Gdy podniesie pan Traliśław
swą pałeczkę-Tralaleczkę,
Wszyscy milkną, a po chwili
Śpiewa cały chór piosneczkę:
„Trala trala
Tralalala
Tralalala
Trala trala!”

Tak to pana Traliśława
Jego świetny chór wychwala,
Wyśpiewują, tralalują,
A sam mistrz batutę ujął
I sam w śpiewie się rozpala:
„Trala trala tralalala!”.

In culina, in caespite
 Cantant carmen de hospite
 Cognati cum domesticis
 Transitoresque in vicis:
 Canit ductor – Tralaluctor,
 Atque coqua – Tralaloqua,
 Et ancilla – Tralalilla,
 Et minister – Tralalister,
 Et mercator – Tralalator,
 Atque custos – Tralalustos,
 Et defensor – Tralalensor,
 Et medicus – Tralalicus.

Item mus pusillus,
 Pullus Tralalillus,
 Cum timeat felem,
 Felem Tralalelem,
 Sedit in angulo
 Atro tralalulo,
 Pipilatque sic submisse,
 „Trala trala tralalisse...”.

I już z kuchni, i z garażu
 Słysząc pieśń o gospodarzu,
 Już śpiewają domownicy
 I przechodnie na ulicy:
 Śpiewa szofer – Tralalofer,
 I kucharka – Tralalarka,
 Pokojówka – Tralalówka,
 I gazeciarz – Tralaleciarz,
 I sklepikarz – Tralalikarz,
 I milicjant – Tralalicjant,
 I adwokat – Tralalokat,
 I pan doktor – Tralaloktor.

Nawet mała myszka,
 Szara Tralaliszka,
 Choć się boi kotka,
 Kotka Tralalotka,
 Siadła sobie w kątku,
 W ciemnym tralalatku,
 I też piszczy cichuteńko:
 „Trala trala tralaleńko...”.

Omnia carmina Polonice composuit Iulianus Tuwim et in linguam Latinam
 transtulit illa Christophorus Thomas Witczak¹

---

¹ Wszystkie wiersze w języku polskim napisał Julian Tuwim, a na język łaciński przetłumaczył je Krzysztof Tomasz Witczak.